

Vlaams
Parlement

vergadering **C131 – WEL10**
zittingsjaar 2010-2011

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en
Armoedebeleid

van 8 februari 2011

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Marijke Dillen tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de dringende nood aan meer inspanningen op het vlak van drugspreventie en een bijsturing van het drugspreventiebeleid - 1021 (2010-2011)	3
Vraag om uitleg van de heer Marino Keulen tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over huiselijk geweld waarvan veel Maghrebijnse vrouwen het slachtoffer zijn en de problemen die ze ondervinden om Nederlands te leren en zich te integreren - 1038 (2010-2011)	
Vraag om uitleg van mevrouw Yamila Idrissi tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het tekort aan plaatsen in vluchthuizen - 1071 (2010-2011)	
Vraag om uitleg van mevrouw Patricia De Waele tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het intrafamiliaal geweld in de islamitische gemeenschap - 1093 (2010-2011)	7
Vraag om uitleg van mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de stijgende vraag naar thuiszorg aan de kust - 1042 (2010-2011)	
Vraag om uitleg van mevrouw Griet Coppé tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de extra vraag naar gezins- en thuiszorg in de kustgemeenten - 1065 (2010-2011)	15
Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borgh tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het hervormen van de VIPA-subsidiëring - 1045 (2010-2011)	18
Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over auditieve ondertiteling voor blinden - 1056 (2010-2011)	22

■

Voorzitter: de heer Tom Dehaene

Vraag om uitleg van mevrouw Marijke Dillen tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de dringende nood aan meer inspanningen op het vlak van drugspreventie en een bijsturing van het drugspreventiebeleid - 1021 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Minister, ik denk dat ik u er niet van moeten overtuigen dat drugsgebruik hier bij onze jongeren een belangrijk probleem blijft. Volgens onze specialist – die de laatste weken vaak in de actualiteit geweest is – is cannabis aan een stevige opmars bezig. Zo worden er in ons land gemiddeld iedere dag twee cannabisplantages ontdekt. En specialisten waarschuwen tegelijkertijd dat het gebruik van cannabis ernstig toeneemt.

Specialisten zeggen klaar en duidelijk – en ik denk dat wij er ook allemaal van overtuigd zijn – dat het gebruik van cannabis zeer slecht is voor onze gezondheid. Voor onze longen is het roken van cannabis tientallen keren gevaarlijker dan een gewone sigaret. Ook wil ik verwijzen naar de psychische afhankelijkheid en de hallucinaties. Daarnaast lopen jongeren die frequent cannabis gebruiken, het risico heel wat ontwikkelingskansen te missen.

Onze maatschappij onderschat deze negatieve gevolgen vaak. Bovendien is er de steppingstonetheorie: de meeste gebruikers van harddrugs, beginnen niet meteen met die zwaardere drugs, maar zijn begonnen met cannabis. Dit beleid gaat nog altijd veel te licht voorbij aan het feit dat cannabis echt heel gevaarlijk is.

Minister, naast een drugsbeleid waar er geen plaats meer is voor een gedoogbeleid, maar dat radicaal moet focussen op ontrading – wat helaas voor het grootste gedeelte nog steeds federale bevoegdheid is – , is er dringend nood aan meer drugspreventie. Preventie is wél uw verantwoordelijkheid, een belangrijke Vlaamse bevoegdheid. Het is terecht een belangrijk maatschappelijk thema, specifiek wat de jongeren betreft.

De voorbije legislaturen – en ook u hebt daar in de beleidsbrieven aandacht aan besteed – wordt de klemtoon meer gelegd op het uitgangspunt dat maatregelen op het vlak van preventie, hulpverlening en regelgeving zo nauw mogelijk bij elkaar moeten aansluiten. In de praktijk stellen we echter vast dat de Vlaamse Regering hier duidelijk tekortschiet. Ik ben zo vrij te verwijzen naar een rapport van enkele jaren geleden – sindsdien is er geen wijziging opgetreden – van het European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. Daaruit is gebleken dat in ons land preventie op weinig financiële steun kan rekenen. Zo ging de voorbije legislatuur slechts 4 procent van het totale budget voor drugsbestrijding in ons land naar preventie en minder dan 1 procent naar beleid en onderzoek. Wanneer we dat vergelijken met landen zoals Nederland of Zweden, schieten we zwaar tekort. Het cruciaal probleem – ik heb het al gezegd – blijft de versnippering van bevoegdheden in dit land, die een kordaat en efficiënt beleid in de weg staan en – zo durf ik zelfs zeggen, minister – totaal onmogelijk maken. Maar dat geeft ons niet het recht om bij de pakken te blijven zitten. Ik denk dat wij in Vlaanderen meer aandacht moeten besteden aan een behoorlijke preventie.

Een bijkomend probleem, binnen het preventiebeleid, is dat de drugspreventiesector niet met één stem spreekt. Sommigen blijven beweren dat cannabis ook positieve effecten zou hebben, en dat tegen deskundige en wetenschappelijke vaststellingen in. We moeten durven na te denken over de nood aan de bijsturing van het drugspreventiebeleid. De inspanningen op het vlak van preventie dienen drastisch te worden verhoogd. Vanuit diverse hoeken – zowel vanuit wetenschappelijke hoek als vanuit de sector, het veld zelf, de mensen die met vooral jongere drugsverslaafden werken – wordt herhaaldelijk gevraagd naar meer middelen en meer aandacht voor drugspreventie. Zo luidde het op een studiedag van twee jaar geleden aan de Universiteit Gent: "We kunnen het ons als maatschappij niet permitteren dat steeds meer jongeren uitvallen omdat men het luik drugspreventie stiefmoederlijk blijft behandelen." Het

is dan ook hoog tijd dat u ter zake de nodige initiatieven neemt. Preventie van drugsgebruik is immers een belangrijke Vlaamse bevoegdheid en een belangrijk maatschappelijk thema.

Aandacht aan hulpverlening en opvang zijn belangrijke doelstellingen van uw beleid. Welke initiatieven hebt u genomen om invulling te geven aan de beleidsdoelstellingen zoals geformuleerd in de beleidsnota Welzijn inzake het drugspreventiebeleid?

Mijn tweede vraag gaat over het opstarten van een dialoog met de federale overheid. Die dialoog is belangrijk om een geïntegreerd beleid te voeren. U zou kunnen zeggen dat we nog altijd geen federale regering hebben, maar we kunnen toch al wat voorbereidend werk verrichten. Ook een betere afstemming met actoren binnen de Vlaamse Gemeenschap is belangrijk. Welke initiatieven hebt u daar genomen? Welke uitwerking werd er gegeven aan een geïntegreerde manier van aanpakken om alle maatregelen op het vlak van preventie, hulpverlening en regelgeving zo nauw mogelijk bij elkaar te laten aansluiten? Wat is de stand van zaken betreffende de Cel Gezondheidsbeleid Drugs?

Ik heb verwezen naar het gebrek aan middelen voor preventie in Vlaanderen. Ik heb verwezen naar de studie van het European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. Ik heb ook cijfers van het Belgian National Report on Drugs, dat in een recent rapport duidelijk stelt dat in Vlaanderen preventie op veel te weinig financiële steun kan rekenen. Minister, gaat u initiatieven nemen om concreet invulling te geven aan een doeltreffend en geïntegreerd preventiebeleid en om meer middelen ter beschikking te stellen?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, collega's, mevrouw Dillen, in uw inleiding doet u een aantal uitspraken waarvoor enige nuancering nodig is. Uw stelling is dat cannabis volgens deskundigen aan een stevige opmars bezig is. Ik betwijfel niet dat er indicaties zijn die u hebben geïnspireerd tot het stellen van deze vraag, maar ik denk dat we toch een beetje moeten nuanceren.

Uit de cijfers van de leerlingenbevraging van de 12- tot 18-jarigen, weten we dat het gebruik van cannabis onder jongeren – zowel ooit gebruikt, laatste jaargebruik, als regelmatig gebruik –, alleen gedaald is of op zijn minst stabiel is gebleven. Het regelmatig gebruik lag tien jaar geleden op 6,1 procent en in 2009 op 2,7 procent.

U zegt ook dat er op dit moment in Vlaanderen geen behoorlijke preventie is. Ook dat moeten we minstens nuanceren. We beschikken al vele jaren over een degelijke partnerorganisatie en een Vlaams netwerk van regionale preventiewerkers bij de centra voor geestelijke gezondheidszorg (cgg's), die kwaliteitsvol werk leveren waar andere landen ons voor benijden. Voor meer informatie verwijs ik u naar de site www.vad.be.

U zegt ook dat de drugspreventie niet met één stem spreekt. Volgens u blijven sommigen beweren dat cannabis positieve effecten heeft. De afgelopen vijf jaar is er vanuit Vlaanderen wat communicatie betreft een consequent ontradringsbeleid gevoerd. Als u weet hebt van personen of organisaties die door de Vlaamse Gemeenschap erkend of gesubsidieerd worden en die zouden beweren dat cannabis gebruiken geen kwaad kan, dan moet u mij dat eens signaleren. Ik kan nog aannemen dat er een erkenning is van het momentane genotseffect van het gebruik van deze illegale middelen, maar dat is iets anders dan stellen dat dit zonder gezondheidsschade zou verlopen en alleen maar prettige ervaringen zou opleveren. Een ontradringsbeleid is de basisfilosofie die we in Vlaanderen hanteren.

Ik deel uw bekommernis dat we erg waakzaam moeten zijn. We moeten een preventie hebben die werkt en een communicatie die consequent wijst op de ernstige nadelen en de risico's van het gebruik.

Het beleid is waarschijnlijk voor verbetering vatbaar. Zo kritisch moeten we ook kunnen zijn over het gevoerde beleid. Bestaande initiatieven moeten steeds vatbaar zijn voor verbetering. Er moet een duidelijk aanbod aan vroeginterventie worden uitgebouwd, en we hebben

innovatieve methoden nodig om moeilijk te bereiken doelgroepen te bereiken. Ik ben het ermee eens dat daarvoor een vermeerdering van de investeringen nodig is. Dat zijn dan ook allemaal krachtlijnen die zijn opgenomen in het Vlaams actieplan tabak, alcohol en drugs 2009-2015, dat is goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Daarin is ook opgenomen dat de Vlaamse Gemeenschap haar investering in preventie tussen 2009 en 2015 stelselmatig zal optrekken met 2 miljoen euro.

In de beleidsnota staat, kort maar krachtig, vermeld dat dit actieplan in ieder geval moet worden uitgevoerd. Dat doen we dan ook. Voor een overzicht van alle doelgroepen en sectoren die worden aangesproken door preventie, verwijs ik u naar het actieplan of naar de website van de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD).

Stappen vooruit in de afstemming met de federale overheid zijn de oprichting van de Algemene Cel Drugs en de Cel Gezondheidsbeleid Drugs, waar de Vlaamse delegatie voor is samengesteld. Er is in een opstartfase alvast werk gemaakt van een missie met daarin de nadruk op ontrading en van een inventaris van knelpunten in de hulpverlening. Een belangrijk nog te behandelen pakket is de afstemming van veiligheids- en gezondheidsbeleid.

De Cel Gezondheidsbeleid Drugs blijft functioneren als een werkcel van de Algemene Cel. Vlaanderen neemt actief deel. In die cel is er een ontwerp van samenwerkingsprotocol opgesteld tussen alle ministers van Volksgezondheid – federaal, gemeenschappen en gewesten – over een samenwerking rond de middelen van het Fonds ter bestrijding van de verslavingen en het indienen van geïntegreerde projecten. Jammer genoeg kon dit door de val van de Federale Regering niet meer worden ondertekend door de federale minister. Er zijn ondertussen wel al waarnemers van de gemeenschappen aanwezig.

Wat de afstemming met de Vlaamse Gemeenschap betreft, is in het kader van het opstellen van het Vlaams actieplan, waar ik net naar verwees, een uitgebreide bevraging geweest van een aantal Vlaamse beleidsdomeinen die relevant zijn voor de preventie. Ik denk dan bijvoorbeeld aan Onderwijs, Jeugd, Gezin en Welzijn. Die inzichten zijn ook mee verwerkt. De delegatie van de Vlaamse Gemeenschap voor de Algemene Cel bevat ook vertegenwoordigers van deze beleidsdomeinen. De vorig jaar opgerichte Vlaamse werkgroep ‘tabak, alcohol en drugs’ bevat vertegenwoordigers van de belangrijkste actoren op het terrein, ook de steden en gemeenten en de provincies, en waakt over de uitvoering van het actieplan. Er zijn ook pilootprojecten opgestart om de samenwerking tussen de Vlaamse voorzieningen voor jeugdhulp en de federale voorzieningen voor gespecialiseerde drugshulpverlening te verbeteren.

Sinds 2008 is er consequent elk jaar extra budget vrijgemaakt voor bijkomende initiatieven in het kader van het actieplan dus boven op de reguliere financiering van VAD en de regionale alcohol- en drugspreventiewerkers in de cgg's. Ik beschouw dit als constant beleid. In 2009 ging het om 429.900 euro, in 2010 om 951.667 euro en ook in 2011 voorzien we in een budget van dezelfde orde grootte of meer. Zoals gezegd is het de bedoeling om op het einde van de rit – het actieplan loopt af in 2015 – een structurele verhoging van de middelen te hebben met 2 miljoen euro per jaar. Met deze budgetten werden verschillende projecten uitgevoerd die moesten uittesten of bepaalde methodieken werkbaar waren in Vlaanderen, bijvoorbeeld lifeskillstrainingen in scholen, een lokaal alcohol- en drugbeleid enzovoort. Die projecten duurden vaak meerdere jaren. Ondertussen hebben we zicht op de resultaten en kunnen we voor de projecten met positieve resultaten de financiering structureel maken vanaf 2012. In dat kader is er bijvoorbeeld voor lifeskillstrainingen eind vorig jaar een oproep gelanceerd voor een Vlaamse organisatie met terreinwerking die een beheersovereenkomst van vijf jaar kan krijgen.

Belangrijk is wel dat de middelen zo efficiënt mogelijk worden ingezet, en daarom bekijken we nu het organogram van de preventiewerkers, om tot een duidelijke taakverdeling te komen. Er is nogal wat grijze zone en overlap in de taakverdeling. We maken het best, zoals gepland in het Vlaams Actieplan Middelengebruik, ook afspraken met de provincies, steden

en gemeenten. Zij investeren heel wat middelen in preventie, en het zou dwaas zijn mochten onze meerinvesteringen leiden tot een afbouw langs hun kant. Los van het financiële is het belangrijk om zoveel mogelijk volgens dezelfde inhoudelijke lijnen te werken. Dat is precies een van de grote uitdagingen in de laatste fase van dit actieplan.

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Minister, ik dank u voor het antwoord. Voor alle duidelijkheid: ik heb niet gezegd dat er niets is gebeurd. Daarvoor zit ik al veel te lang in deze commissie en volg ik deze problematiek al te lang.

Minister, ik heb deze vraag ingediend op basis van gegevens die afkomstig zijn van de K.U.Leuven waaruit heel duidelijk blijkt dat deze drug aan een stevige opmars bezig is en die, ik citeer, “heel veel dramatische miserie veroorzaakt”. Het zijn zeer recente gegevens, van januari van dit jaar. We kunnen er niet omheen dat de nadelige gevolgen van cannabisgebruik door een aantal mensen die met deze problematiek bezig zijn, nog worden onderschat. Ik ben blij dat u erkent dat er nood is aan meer middelen en dat er meer middelen worden ingezet bovenop de middelen die ieder jaar naar de VAD gaan. Ik ben ook heel blij dat u een pleidooi houdt voor het efficiënt inzetten van de middelen. U stelt dat er gewerkt wordt aan een duidelijke taakverdeling tussen de verschillende hulpverleners. Ik had graag van u nog vernomen wanneer dat klaar zou moeten zijn en er definitieve resultaten zijn van deze opdracht om tot een duidelijke samenwerking te komen.

U beklemtoont terecht dat samenwerking met de steden heel belangrijk is. Minister, vorige week hebben wij in de media uitvoerig kennis gekregen over de wijze waarop de stad Antwerpen bijvoorbeeld invulling zal geven aan haar drugsactieplan, waarbij naast het bestrijden van het gebruiken en dealen, ook veel aandacht gaat naar drugspreventie. Werkt u mee in het kader van dit grote project, waar de stad blijkbaar veel middelen voor vrijmaakt? Kunnen dergelijke projecten ook rekenen op financiële middelen van u?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: U vraagt terecht aandacht voor deze problematiek. Ik vind die belangrijk genoeg om er te blijven in investeren. Normaal gezien verloopt de coördinatie met de steden en gemeenten wat ons betreft via de locoregionale gezondheidsoverleggen en -organisaties (LOGO's), die een afstemmende en coördinerende rol moeten opnemen. Ik ga ervan uit dat dat voor de stad Antwerpen niet anders is.

Wat de taakverdeling betreft, mag u verwachten dat dit tegen het midden van het jaar is uitgekristalliseerd. U bent voldoende vertrouwd met de problematiek om te weten dat dat een kwestie is van waar de ondersteuning van de lokale besturen zit. Mijn aanvoelen is dat dat bij het LOGO is. Wie ondersteunt de inhoudelijke projecten? Zijn dat de cgg's? Er zijn wat discussies over wie dat moet doen. We hebben net na brede consultatie een ontwerp van taakverdeling afgerond. Ik ga ervan uit dat dat binnen enkele maanden met de partners voldoende zal zijn uitgediscussieerd zodat het kan worden toegepast in de beslissing over de projectoproepen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Marino Keulen tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over huiselijk geweld waarvan veel Maghrebijnse vrouwen het slachtoffer zijn en de problemen die ze ondervinden om Nederlands te leren en zich te integreren
- 1038 (2010-2011)

Vraag om uitleg van mevrouw Yamila Idrissi tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het tekort aan plaatsen in vluchthuizen
- 1071 (2010-2011)

Vraag om uitleg van mevrouw Patricia De Waele tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het intrafamiliaal geweld in de islamitische gemeenschap
- 1093 (2010-2011)

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Vandeurzen.

De heer Keulen heeft het woord.

De heer Marino Keulen: Voorzitter, oorspronkelijk had ik de vraag gesteld aan minister Bourgeois. Als het over deze thematiek gaat, moet men blijkbaar echter bij minister Vandeurzen zijn.

Collega's, ik voelde me aangesproken door het onderwerp omdat ik in een vorig leven over de thematiek van inburgering, integratie, en alle problemen die er van ver of kortbij mee te maken hebben, verantwoordelijkheid heb gedragen.

Het is belangrijk altijd de bron te vermelden. De krant De Standaard berichtte op 25 januari 2011 over het "huiselijk geweld" waaronder "veel Maghrebijnse vrouwen" lijden. Volgens dezelfde bron zouden veel van deze dames ook opgesloten worden in huis, mogen ze geen Nederlands leren, niet gaan werken en moeten ze een boerka dragen. Het is een verhaal van drama en treurnis alom. Het tragische verhaal bracht ook aan het licht dat deze vrouwen hier al jarenlang in een compleet isolement wonen. De omstandigheden waarin ze moeten leven, komen veelal pas aan het licht als de situatie zo ernstig is dat de politie moet tussenbeide komen, de vrouwen met verwondingen in het ziekenhuis terecht komen of bij een dokter moeten aankloppen, of als hun kinderen over de wantoestanden en het huiselijk geweld vertellen op school.

Bovendien vermeldde de krant getuigenissen over het gebrek aan aandacht en gepaste begeleiding van de kinderen in deze gezinnen. In datzelfde krantenartikel werden gevallen aangehaald van meisjes die al vanaf de kleuterleeftijd gesluierd moeten lopen, van kinderen die thuis geen Nederlands mogen spreken, van kinderen die extra begeleiding nodig hebben in het onderwijs maar dit geweigerd zien door de vader. De krant bracht dit aan het licht dankzij informatie van een vrouw die het aanspreekpunt is voor deze vrouwen en die in scholen, maar ook bij de politie, het OCMW en de centra algemeen welzijnswerk (CAW's) informatie geeft over huiselijk geweld binnen de allochtone gemeenschap. Ze kan dat doen dankzij een project van de stad Antwerpen en de Vereniging voor Ontwikkeling en Emancipatie van Moslims (VOEM) dat in augustus 2010 van start is gegaan. Ondertussen verzamelde ze al 56 dossiers.

Als gewezen minister bevoegd voor inburgering had ik geen weet over de omvang van deze schrijnende huiselijke wantoestanden. Wel was het me bekend dat sommige vrouwelijke nieuwkomers en gezinsherenigers geen toelating krijgen van hun partner om Nederlandse taal te volgen. Samen met de hele voormalige Vlaamse Regering hebben we daar een mouw aan gepast door inburgering verplicht te maken, waardoor dat soort van bezwaren wettelijk overwonnen kon worden.

Minister, hebt u weet van deze wantoestanden waarin een aantal Maghrebijnse vrouwen dag in dag uit moeten leven? Hebt u een beeld van de draagwijdte van dit probleem in Antwerpen en in de rest van Vlaanderen? Betoelaagt u soortgelijke projecten als die van de stad Antwerpen en VOEM? Hebt u nog andere initiatieven of maatregelen gepland die het isolement van Maghrebijnse vrouwen, en alles waarmee ze te maken hebben, aanpakken en in de mate van het mogelijke, en liefst integraal, uit de wereld bannen?

De voorzitter: Mevrouw Idrissi heeft het woord.

Mevrouw Yamila Idrissi: Minister, collega's, ook ik heb de schrijnende verhalen gelezen in De Standaard. Het blijkt dat er zeer grote opvangproblemen zijn in de vluchthuizen. Veel vrouwen blijven het slachtoffer van intrafamiliaal geweld. De stad Antwerpen en VOEM hebben een project opgestart om naar een vertrouwenspersoon te gaan. In zeer korte tijd verzamelden ze niet minder dan 56 dossiers. Het gaat hier om schrijnende gevallen waarbij hulp en begeleiding noodzakelijk zijn.

De structurele opvang is een zaak van de CAW's. Zij hebben een belangrijke preventieve en beleidstaak, want ze moeten geweld op vrouwen signaleren. Naast de CAW's bestaan er nog andere instellingen waar mensen die het slachtoffer zijn van intrafamiliaal geweld terecht kunnen. Als we de krant mogen geloven, is het probleem dat de bestaande vluchthuizen vaak vol zitten. Daarnaast is er volgens mij ook een probleem van nabijheid. Voor vrouwen uit Antwerpen is het dichtstbijzijnde vluchthuis in Herentals of Mechelen. Doordat er te weinig aangepaste hulp is, moeten deze vrouwen vaak terug naar hun echtgenoot of de dader van deze gruwelijke feiten, aangezien ze zelf geen of onvoldoende middelen van bestaan hebben.

Een andere vraag die ik me stel, is of de hulpverlening aangepast is aan de realiteit. Blijkbaar hebben er ook steeds meer allochtone vrouwen nood aan opvang. Die nood kan nu niet worden ingevuld.

Minister, hoeveel vluchthuizen zijn er precies en hoeveel plaatsen zijn er? Graag, indien mogelijk, een opsplitsing van het aantal plaatsen per vluchthuis. Wat is de gemiddelde bezettingsgraad per vluchthuis en hoeveel vrouwen moeten ze gemiddeld per maand naar huis sturen wegens plaatsgebrek? Hoeveel begeleiders zijn er per opvangplaats? Waar kunnen slachtoffers van intrafamiliaal geweld terecht voor aangepaste begeleiding? Waaruit bestaat deze begeleiding? Bent u van oordeel dat het nodig is om in Antwerpen, maar ook in andere steden extra vertrouwenspersonen aan te duiden? In de krant lezen we immers dat ze er effectief voor zorgen dat gewelddaden worden opgespoord. Welke instrumenten bestaan er voor de monitoring van slachtoffers van intrafamiliaal geweld? Welke andere mogelijkheden staan er voor de slachtoffers ter beschikking als er geen plaats is in een vluchthuis en als ze niet naar huis kunnen?

De voorzitter: Mevrouw De Waele heeft het woord.

Mevrouw Patricia De Waele: Ik wil u bedanken dat ik in deze commissie zo warm word onthaald. Vorig jaar was ik een vast lid van deze commissie. U zult ongetwijfeld nog wel weten dat ik u als eerste en misschien wel als enige vroeg om in de beleidsnota ook aandacht te schenken aan intra- en extrafamiliaal geweld in de meest ruime zin van het woord. Het feit dat zich nu zoiets voordoet in een bepaalde gezinssituatie, namelijk tussen mensen van de islamitische gemeenschap, opent ons de ogen om hier wat meer aandacht aan te besteden en te onderzoeken hoe wij dit probleem kunnen verhelpen.

Ik heb in de pers vernomen dat zich een schrijnend geval van intrafamiliaal geweld – in dit geval in de islamitische gemeenschap – heeft voorgedaan. Ik vind het goed dat dit naar buiten gekomen is, zodat de parlementsleden daar vragen over kunnen stellen. Die verhalen zijn schrijnend en gaan van vrouwen die worden opgesloten over verkrachting tot vrouwen die uit wraak door hun man worden neergeschoten op straat. Het gaat hierbij meestal om een kleine minderheid in de islamitische gemeenschap, en de reden is waarschijnlijk meer van sociale en psychologische dan van religieuze aard. Vlaanderen doet vandaag een en ander rond het

intrafamiliaal geweld. Dat hebben we ook kunnen vernemen uit uw antwoorden op vragen in deze commissie en de plenaire vergadering. Zo worden middelen vrijgemaakt voor vluchthuizen enzovoort. Maar we zien toch dat dit een steeds wederkerend probleem is, dat nog niet meteen zal afnemen.

U kondigt in zowel uw beleidsnota als uw beleidsbrief voor 2011 een Nationaal actieplan tegen partnergeweld aan, waarbij politie, justitie en welzijnsdiensten samenwerken om partnergeweld aan te pakken. Dat is belangrijk, omdat wij op Vlaams niveau alleen niet alle middelen in handen hebben. U moet daarvoor met uw federale collega onderhandelen om een en ander in een actieplan te gieten.

In het verleden signaleerde de Nederlandse oud-politica Ayaan Hirsi Ali ook al dat gezinsgeweld in gezinnen in de islamitische gemeenschap vaker voorkwam, wat zich ook uitte in de populatie van de Nederlandse vluchthuizen.

Minister, focust het huidige actieplan genoeg op partnergeweld in gezinnen in de islamitische gemeenschap? Komt de problematiek van intrafamiliaal geweld in gezinnen van de islamitische gemeenschap vaker voor? Hoever staat het met het Nationaal actieplan tegen partnergeweld?

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Voorzitter, ik zou mij graag aansluiten bij een aantal bekommernissen die hier werden geformuleerd.

Collega De Waele, ik zou even willen zeggen dat alle fracties in deze commissie in deze legislatuur en in het verleden herhaaldelijk deze problematiek onder de aandacht hebben gebracht, alsook de problematiek van het tekort aan plaatsen in de vluchthuizen.

Minister, ik weet dat het probleem binnen de islamitische gemeenschap schrijnend is. Ik heb vroeger kantoor gehouden in Oud-Borgerhout. Ik werd daar geregeld geconsulteerd door islamitische vrouwen die niet meer wisten van welk hout pijlen te maken. Zij konden nergens terecht en durfden hun man ook niet te verlaten. Zij durfden geen procedure op te starten, omdat zij niet alleen bang waren van hun eigen echtgenoot, maar van de hele familie.

Ik zou er toch voor willen waarschuwen de problematiek niet te verengen tot alleen het tekort aan plaatsen voor islamitische vrouwen in de vluchthuizen, maar om dat verder open te trekken. Want partnergeweld, minister – dat zult u ongetwijfeld weten –, is niet alleen een problematiek die zich voordoet in de islamitische gemeenschap, maar helaas in alle lagen van onze bevolking. Dat heeft niets te maken met – om het even oneerbiedig te zeggen – de rang en stand waartoe je behoort, maar dat komt voor in alle lagen van de bevolking. Ik wil – en heb dat in de vorige legislatuur ook al gedaan – een pleidooi houden om in meer plaatsen in die vluchthuizen te voorzien. Ik ken de situatie in Antwerpen: die is werkelijk dramatisch. Er is daar heel veel plaatstekort. Die vrouwen staan dan op straat. Dat kan in onze maatschappij niet worden getolereerd.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Lies Jans: Ik wil inpikken op wat de heer Keulen daarnet zei, dat het hem namelijk verwonderde dat de vraag niet aan minister Bourgeois gericht was, maar aan minister van Welzijn Vandeuren. Ik ben heel blij dat deze vraag hier wordt gesteld. Dat wijst er namelijk op dat er een heel belangrijke link is tussen integratie, inburgering, en het welzijnsbeleid. Dat is inderdaad een element dat in deze commissie weinig aan bod komt.

Minister, ik wil ervoor pleiten de rol van de CAW's af te stemmen op de andere actoren op het veld: de onthaalbureaus, de integratiecentra. Op beide terreinen is heel veel kennis en ervaring aanwezig. Ik heb soms het gevoel dat er te weinig wisselwerking is tussen de expertise die op beide werkvelden aanwezig is. Ik denk dat het noodzakelijk is om daar vooral het luik van preventie in mee te nemen. Er zijn wel de vluchthuizen, maar dat is een

stap op het einde van het proces. Het is belangrijk in te zetten op het luik van de preventie en alle expertise die er is, te bundelen en daar een goede samenwerking rond op te bouwen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Bedankt voor uw komst naar deze commissie. Ik dacht eerst dat het een blijk van waardering voor mij was, maar ik heb begrepen dat u bent doorverwezen. *(Gelach)*

Dat zet ons weer met de voeten op de grond.

We weten dat geweld in de privésfeer wellicht de meest voorkomende vorm van geweld in onze samenleving is. Partnergeweld komt voor in alle leeftijdscategorieën, alle sociaal-economische klassen – mevrouw Dillen heeft er al naar verwezen – , alle culturen en zowel binnen heteroseksuele als homoseksuele relaties. Meestal zijn vrouwen het slachtoffer, maar ook mannen kunnen het slachtoffer zijn van partnergeweld. Het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen geeft volgende cijfers weer: 14,7 procent van de vrouwen geeft aan dat ze in de loop van 2009 slachtoffer geweest zijn van partnergeweld in de vorm van psychisch, fysiek of seksueel geweld. 10,4 procent van de mannen geeft aan dat ze in de loop van 2009 het slachtoffer geweest zijn van partnergeweld.

Ella, het Kenniscentrum Gender en Etniciteit, heeft geen weet van specifieke onderzoeken of geen cijfers over het voorkomen van partnergeweld binnen de allochtone bevolking. Het is bijgevolg moeilijk om iets te zeggen over de omvang van het probleem. Wat we wel weten, is dat er nog steeds een zekere taboesfeer rond deze problematiek hangt. De problematiek is schrijnend.

Zoeken naar manieren om zowel Vlaamse als allochtone vrouwen te overtuigen om hiermee naar buiten te komen, blijft een belangrijke uitdaging. De specifieke moeilijkheid die we ervaren bij vrouwen die als huwelijksmigrant naar hier zijn gekomen, is dat het bijzonder moeilijk is om met hen in contact te komen. Ze mogen geen Nederlands leren. Ze mogen niet naar buiten komen. Beide factoren zijn remmend voor het vormen van netwerken die hen op weg kunnen zetten naar de hulpverlening.

Het is vanuit de bezorgdheid en het besef dat er nieuwkomers zijn die niet kunnen genieten van dezelfde vrijheden als andere burgers in dit land dat inburgering voor nieuwkomers verplicht is. Wie naar Vlaanderen komt, moet minstens deelnemen aan de lessen Maatschappelijke Oriëntatie (MO), de lessen Nederlands, de trajectbegeleiding. Trajectbegeleiders kunnen vrouwen informatie geven, hen doorverwijzen naar hulpverleners.

Inburgering alleen is echter een onvoldoende voorwaarde. Er zijn ook vrouwen die niet via dit kanaal op weg kunnen worden gezet naar hulpverlening. Daarom is het belangrijk dat er naast inburgering ook andere kanalen bestaan om de vrouwen te bereiken. VOEM is in dezen als Vereniging voor de Ontwikkeling en Emancipatie van Moslims zeer goed geplaatst om hier een rol in op te nemen.

Met de verplichte inburgering voor nieuwkomers wenst de Vlaamse minister bevoegd voor inburgering mensen minstens tijdens het inburgeringstraject de kans te bieden om netwerken te vormen. Hoewel uiteraard niet alle huwelijken met partners uit herkomstlanden per definitie problematisch zijn, kunnen we niet ontkennen dat partnergeweld en het isolement van Maghrebijnse vrouwen een duidelijke keerzijde zijn van huwelijksmigratie.

De projectoproep ‘Gezocht: managers voor diversiteit’ had in 2010 als thema ‘huwelijksmigratie’. Niet alle projecten hebben partnergeweld als thema, maar het doel is wel om mensen te sensibiliseren, te informeren over alle aspecten van huwelijksmigratie, dus ook de negatieve. Een specifiek initiatief is de methodiek ‘GRIP’ die door het lokaal integratiecentrum van Gent werd ontwikkeld samen met het CAW van Gent, CAW Artevelde, en die terug te vinden is in de toolbox van het Kruispunt Migratie-Integratie.

Samenwerking tussen de welzijns- en de integratiesector is dan ook ten eerste aan te moedigen. Vanuit hun eigen expertisedomein kunnen organisaties oplossingen vinden om moeilijk bereikbare doelgroepen te bereiken. Het is trouwens de kerntaak van de integratiesector om organisaties, diensten, hulpverleners enzovoort expertise aan te bieden die doelgroepspecifiek is en aanvullend is op de expertise van andere organisaties en diensten.

Het algemeen welzijnswerk beschikt over zeven vluchthuizen. De zeven vluchthuizen hebben een totale capaciteit van 106 bedden in 62 kamers. In Diest zijn er 5 kamers met 10 bedden, 5 bedden voor vrouwen en 5 bedden voor kinderen. In Gent zijn er 9 kamers met 15 bedden. In Hasselt zijn er 19 kamers met 19 bedden. In Leuven zijn er 8 kamers met 18 bedden. In Mechelen zijn er 5 kamers met 15 bedden, 5 bedden voor volwassenen, 10 bedden voor kinderen. In Roeselare zijn er 10 kamers met 17 bedden. In Turnhout zijn er 6 kamers met 12 bedden, 6 bedden voor volwassenen en 6 bedden voor kinderen.

Daarnaast beschikt het algemeen welzijnswerk nog over 16 vrouwenopvangcentra waar ook slachtoffers van intrafamiliaal geweld terecht kunnen. De totale opvangcapaciteit bedraagt hier 229 bedden. De verantwoordelijken van de vluchthuizen hebben regelmatig onderling overleg en bekijken de problematiek meer en meer voor heel Vlaanderen. De CAW's investeren ook meer in preventief werken om te voorkomen dat de vrouwen en de kinderen naar een vluchthuis moeten. Slachtoffers van geweld kunnen zowel in het residentiële als het ambulante aanbod van het algemeen welzijnswerk terecht. De CAW's beschikken immers over verschillende werkvormen die een bijdrage leveren aan de aanpak van intrafamiliaal geweld, namelijk gezins- en relatiebegeleiding, crisisopvang, slachtofferhulp, justitieel welzijnswerk, bemiddeling, opvangcentrum, vluchthuis en dergelijke.

De vluchthuizen zijn vooral volzet omdat de doorstroming naar vrouwenopvangcentra en de private huisvestingsmarkt moeilijk verloopt. Er is meer nood aan betaalbare huisvesting voor deze doelgroep. Het is momenteel niet duidelijk of er inderdaad een tekort is aan vluchthuizen. Of er inderdaad een tekort is aan vluchthuizen zal blijken uit de programmering en de monitoring van deze opvang waarvoor op dit ogenblik een instrument wordt ontwikkeld.

Zoals reeds eerder gesteld, wordt steeds meer ingezet op preventie. Opvang in een vluchthuis moet de laatste stap zijn. In de ambulante werkingen van het algemeen welzijnswerk is het een aandachtspunt om ervoor te zorgen dat allochtone vrouwen tijdig de weg vinden naar de hulpverlening. Aangezien de centra voor algemeen welzijnswerk, waartoe de vluchthuizen behoren, al jaren allochtone vrouwen begeleiden en/of opvangen, is er zeker ervaring en expertise aanwezig in het werken met deze vrouwen en de problematiek van huiselijk geweld.

De laatste jaren is er ook enorm geïnvesteerd in het verhogen van de deskundigheid van de CAW-medewerkers in het omgaan met intrafamiliaal en partnergeweld, gevolg gevend aan de omzendbrief van 7 juli 2006 betreffende de versterking van de aanpak van intrafamiliaal geweld en partnergeweld.

Er is grote diversiteit in de populatie in de vluchthuizen. Het gaat niet alleen om Arabisch-talige vrouwen of moslima's. De registratiegegevens van de CAW's voor het jaar 2009 geven het volgende aan. Er zijn 184 vrouwen behorend tot een etnisch-culturele minderheid op onthaal gekomen in een vluchthuis. Als we kijken naar de vrouwen afkomstig van een Maghrebland, waren er negentien vrouwen met een dubbele nationaliteit: achttien Marokkaanse, een Algerijnse, geen van Tunesië, Libië of Mauritanië. Het gaat dus om 10 procent van de vrouwen behorend tot een etnisch-culturele minderheid. Als we kijken naar de origine, waren er 34 Marokkaanse vrouwen en één Algerijnse vrouw, geen van Tunesië, Libië of Mauritanië. Dat is dus 19 procent.

De ambulante begeleiding bij intrafamiliaal geweld telde 1404 cliënten. 158 daarvan behoren tot een etnisch-culturele minderheid, waarvan er 31 van Marokkaanse origine waren, drie van Algerijnse en één van Tunesische origine. Dat is dus 2,5 procent. De integrale residentiële

begeleiding voor slachtoffers van partnergeweld telde 420 cliënten. 198 daarvan behoren tot een etnisch-culturele minderheid. 55 Marokkaanse en één Tunesische vrouw, zijnde 13 procent, hadden een dubbele nationaliteit. In deze integrale begeleiding werden ook 30 mannen, behorende tot een etnisch-culturele minderheid, betrokken.

De cijfers voor de bezettingsgraad die ik hier geef, zijn cijfers voor 2009. De gemiddelde bezettingsgraad in Diest was 86 procent. Gemiddeld werden daar per maand vijftien vrouwen doorverwezen wegens plaatsgebrek. De gemiddelde bezettingsgraad in Gent was 94 procent. Het aantal vrouwen dat werd doorverwezen wegens plaatsgebrek werd niet geregistreerd. De gemiddelde bezettingsgraad in Hasselt was 100 procent. Hier werden geen vrouwen doorverwezen. De gemiddelde bezettingsgraad in Leuven was 80 procent. Gemiddeld werden daar per maand vijftien vrouwen doorverwezen wegens plaatsgebrek. De gemiddelde bezettingsgraad in Mechelen was 57 procent. Gemiddeld werden daar per maand drie vrouwen doorverwezen wegens plaatsgebrek. De gemiddelde bezettingsgraad in Roeselare was 93 procent. Gemiddeld werden daar per maand 5 vrouwen doorverwezen wegens plaatsgebrek. De gemiddelde bezettingsgraad in Turnhout was 57 procent. Gemiddeld werden daar per maand 8 vrouwen doorverwezen wegens plaatsgebrek. De verklaring voor de soms lage bezettingsgraad is dat veel vrouwen niet met andere vrouwen op een kamer willen verblijven. De kamers waren regelmatig volzet, maar niet het aantal bedden.

Zoals reeds eerder gesteld, dienen niet enkel de vluchthuizen in beschouwing te worden genomen voor de opvang van slachtoffers van intrafamiliaal geweld. Deze slachtoffers kunnen ook terecht in de vrouwenopvangcentra. Vluchthuizen verwijzen dan ook regelmatig door naar deze opvangcentra indien ze zelf geen plaats kunnen bieden.

In totaal zijn er in de vluchthuizen 33,21 voltijdequivalenten werkzaam. Dit wil zeggen dat er 0,31 voltijdequivalent is per opvangplaats.

Als slachtoffers niet naar huis kunnen en er is geen plaats in het vluchthuis, wordt naar een andere oplossing gezocht. Niet elke vrouw die zich aanmeldt, heeft nood aan een beveiligd adres. In het algemeen welzijnswerk is er de mogelijkheid tot kortdurend verblijf in een crisisopvangcentrum of opvang in een vrouwenopvangcentrum. Er wordt ook gevraagd of slachtoffers terechtkunnen bij hun sociaal netwerk, familie of vrienden. Er kunnen afspraken worden gemaakt met politie zodat zij van de situatie op de hoogte zijn, mocht een interventie nodig blijken te zijn. Een ambulante begeleiding kan in dit geval worden opgestart.

In de omzendbrief nummer 4/2006 van het college van procureurs-generaal bij de hoven van beroep is bovendien de mogelijkheid opgenomen om aan de van gewelddaden verdachte partner te vragen “of hij bereid is om de gemeenschappelijke verblijfplaats vrijwillig voor een bepaalde tijd te verlaten en bij een familielid te gaan verblijven, of bij vrienden, of in een woning die hij zelf huurt of in een logementshuis waar hij terecht kan”. Een geweldpleger kan instemmen om het huis te verlaten. Toezicht houden op het naleven hiervan is dan een opdracht voor de politie. Voor een ambulante psychosociale begeleiding kan de pleger terecht in het CAW. In de praktijk gebeurt dit echter erg weinig.

Op 7 juli 2006 is een omzendbrief verschenen betreffende de versterking van de aanpak van intrafamiliaal geweld en partnergeweld. Met de omzendbrief zijn extra middelen vrijgemaakt om de centra voor algemeen welzijnswerk te versterken in hun aanpak van partnergeweld en intrafamiliaal geweld. Het was de bedoeling dat de centra voor algemeen welzijnswerk hun toenmalige aanbod sterker en gericht zouden inzetten in situaties van partnergeweld en dat ze ook zeer nauw zouden samenwerken met andere welzijns- en gezondheidsdiensten en met de politionele en gerechtelijke diensten.

De extra middelen zijn een aansporing om de totale werking van het algemeen welzijnswerk beter af te stemmen op de intrafamiliale geweldproblematiek. Ondertussen zijn we enkele jaren verder en kunnen we zeggen dat de CAW's heel wat werk geleverd hebben om de problematiek aan te pakken en samenwerkingsverbanden en netwerken uit te bouwen. Er zijn

bijvoorbeeld draaiboeken intrafamiliaal geweld ontwikkeld waar verschillende partners, zoals CAW en politie, hun rol in spelen. Deze samenwerking is ook noodzakelijk om de problematiek grondig te kunnen aanpakken.

Een volgende uitdaging ligt inderdaad in het beter bereiken van etnisch-culturele minderheden, in een zo vroeg mogelijk stadium van de probleemontwikkeling, niet enkel via de opvang in een vluchthuis. Slachtoffers van geweld kunnen voor psychosociale begeleiding dan ook zowel in het residentiële als het ambulante aanbod van het algemeen welzijnswerk terecht.

Alle CAW's werken met eenzelfde registratiesysteem. Op deze manier kan men een globaal zicht krijgen op de geboden hulpverlening. Na een verblijf in bijvoorbeeld een vluchthuis is een begeleide terugkeer mogelijk. De CAW's nemen dan een half jaar na het vertrek van de cliënt opnieuw contact op en cliënten worden aanklampend opgevolgd. Dit kan ook het geval zijn bij een ambulante begeleiding. De procedures met betrekking tot het beëindigen van de hulp- of dienstverlening voorzien ook vaak in de uitnodiging om opnieuw contact op te nemen met het CAW wanneer de cliënt dat nodig acht.

Het huidige Nationaal Actieplan tegen Partnergeweld loopt over de periode 2010-2014. Dit actieplan werd goedgekeurd op 23 november 2010. Het plan stelt voor het toepassingsgebied uit te breiden. Het richt zich enerzijds tot partnergeweld en anderzijds tot andere vormen van intrafamiliaal geweld, namelijk gedwongen huwelijken, zogenaamd eengerelateerd geweld en genitale verminking bij vrouwen. Er bestaan weinig specifieke gegevens over intrafamiliaal geweld bij etnisch-culturele minderheden, dat is alleszins de inschatting bij de redactie van die omzendbrief.

In Vlaanderen focussen we op een inclusief integratiebeleid. De CAW's staan op dat vlak al ver: zij werken voor iedereen met of zonder migratieachtergrond. Gerichte informatie- en sensibiliseringsacties om vooral de allochtone slachtoffers te informeren en de mogelijkheden tot steun aan te geven, zijn opgenomen in het nationaal actieplan en kunnen in samenwerking met inburgering en integratie verder verspreid worden. Vanuit een inclusieve werking wordt echter niet gefocust op een bepaalde religieuze subgroep.

Zoals ik al zei, loopt het huidige Nationaal Actieplan tegen Partnergeweld over de periode 2010-2014. De globale doelstellingen voor partnergeweld zijn: het ontwikkelen van kennis en het verbeteren van inzicht in de problematiek, het informeren en sensibiliseren omtrent partnergeweld, het voorkomen en opsporen van partnergeweld, het verzekeren van hulp aan slachtoffers en een aangepaste opvolging van daders van partnergeweld en het voorzien in een aangepaste politionele en gerechtelijke aanpak.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

De heer Marino Keulen: Het blijft een moeilijk verhaal omdat het zich afspeelt in de privésfeer. In deze commissie moet ik dat niet zeggen. Je zit bovendien in gemeenschappen die meer op zichzelf zijn georiënteerd. Het gaat dan nog vaak over de meest weerlozen in de samenleving, intellectueel, financieel, economisch enzovoort. Dat maakt dat mensen er vaak heel slecht voorstaan.

Minister, u hebt een hele reeks cijfers opgenoemd, maar die zijn ruw geschat. Ik kwam aan de helft personen van niet-Belgische nationaliteit, waarbij degenen met de Belgische nationaliteit ook mensen van allochtone origine kunnen zijn. Dat is een belangrijk signaal. Ik weet niet of er al plannen voor zijn, maar het zou goed zijn om eens in kaart te brengen of er tussen de groepen in onze samenleving serieuze afwijkingen op dit vlak bestaan, of dat gelijkloopt, of deze problematiek sociaal moet worden geplaatst en of er nog andere factoren een rol spelen.

Ik ga even terug naar mijn verleden als minister van Inburgering: inburgering wordt te vaak te eng beschouwd als de taal leren en de spelregels van onze samenleving, en dan ook liefst nog

een job vinden. Er zijn echter ook de zogenaamde secundaire trajecten, namelijk zorgen dat die mensen ook meedoen als het gaat over onderwijs, gelijke kansen, cultuur en ook welzijn. Ik denk dat er heel wat welzijnsproblematieken binnen die groepen bestaan, waar de sector vandaag niet bij geraakt. Ik denk aan de geestelijke gezondheidszorg en dergelijke meer. Daar rusten in een deel van onze samenleving bij een aantal gemeenschappen nog zware taboes op waardoor de problematiek, die al schrijnend is, nog verergert.

Wat de minister heeft verteld, vind ik zeer interessant. Gebeurt er nog verder onderzoek in deze thematiek om die te plaatsen naast groepen in de samenleving en te kijken naar de oorzaken die aan de grondslag ervan liggen?

De voorzitter: Mevrouw Idrissi heeft het woord.

Mevrouw Yamila Idrissi: Minister, ik dank u voor het zeer uitvoerige antwoord. Het artikel in De Standaard begrijp ik als een noodkreet, ondanks alle maatregelen die worden genomen. Doordat er op dit moment een vertrouwenspersoon is, worden die vrouwen plots wel bereikt. Het is belangrijk om, ondanks alle goede maatregelen, die noodkreet au sérieux te nemen. U zegt dat er weinig cijfergegevens zijn, dat de doelgroep weinig bekend is en dat er een moeilijke bereikbaarheid is. Het initiatief om vertrouwenspersonen in te schakelen, verdient navolging. We zien dat het in Antwerpen een succes is, spijtig genoeg. De vraag is of het geen manier is om die doelgroepen te bereiken en of dat project geen uitbreiding behoeft naar de andere provincies, waar men nog niet met vertrouwenspersonen werkt.

De voorzitter: Mevrouw De Waele heeft het woord.

Mevrouw Patricia De Waele: Minister, ik dank u voor uw antwoord, waaruit blijkt dat het zeer moeilijk is om het probleem te schetsen, waar het zich voordoet, hoeveel keer en wat er aan de oorzaak van ligt. Er rust nog altijd een taboe op. Ik ben verheugd – ik zeg het met een dubbel gevoel – dat in de loop van tien jaar de ogen van de politieke wereld geopend worden voor die problematiek. Of men in een islamitische gemeenschap leeft of in een andere gemeenschap, of men man of vrouw is, sowieso blijft het moeilijk, want er blijft altijd een aspect van angst en van schaamte om ermee naar buiten te komen. Precies dat element maakt het zo moeilijk om een en ander in kaart te brengen. De gevallen die bekend zijn, zijn misschien het topje van de ijsberg, we weten het niet. Voor al degenen die niet naar buiten durven komen, moeten we zeker blijven hameren op dit probleem.

Minister, ik heb gehoord dat u met het Nationaal Actieplan tegen Partnergeweld 2010-2014 bezig bent. Ik denk dat daar een opvolgingsrapportage over zal zijn. Ik veronderstel dat wij bijvoorbeeld jaarlijks over een aantal cijfers kunnen beschikken. Het zou heel interessant zijn om verder in te gaan op de evolutie in dat nationaal actieplan.

Ik heb goed geluisterd naar uw cijfers. Als we weten dat er per dag ongeveer 50 bekende gevallen van partnergeweld zijn en dat er cijfers zijn die aangeven dat men in een kwart van de relaties met geweld te maken heeft, dan moeten we vaststellen dat er zeer weinig opvangcentra of vluchthuizen zijn. Het klopt dat niet alle slachtoffers naar een vluchthuis trekken. Als ik echter zie dat er 7 vluchthuizen zijn in Vlaanderen met 106 bedden, dan lijkt me dat toch minimaal te zijn. Er zijn 16 opvangcentra voor vrouwen, waar gezorgd kan worden voor een soort eerstelijnsopvang, met 229 bedden. Dat is zeer minimaal, rekening houdend met de cijfers van 2007. Uit de aangiften en de residentiële opvang en de gegevens die u daarnet hebt gegeven over doorverwijzing wegens plaatsgebrek, blijkt toch dat we echt wel te weinig inzetten op de vluchthuizen.

De CAW's leveren ongetwijfeld heel goed werk. Ik weet dat ook. Maar, minister, ik heb me zowel bij de bespreking van uw beleidsnota als van de begroting altijd afgevraagd of ze wel over voldoende middelen beschikken en of ze het probleem echt wel alleen aankunnen. Misschien moet er ook eens grondig gekeken worden of een uitbreiding van de middelen niet nodig is.

Ik heb ook nog een suggestie. Het voorbeeld uit de islamitische gemeenschap vindt zijn oorsprong grotendeels in het feit dat de integratie niet geslaagd is, het Nederlands niet kan worden aangeleerd, de waarden die wij in onze contreien kennen, niet kunnen worden aangeleerd, er soms een gebrek is aan respect van de man voor de vrouw, en misschien, hoewel wellicht in mindere mate, ook omgekeerd, gelijke rechten niet worden toegepast. Minister, u zult dat niet alleen kunnen doen. U moet de zaak met uw collega's bespreken. Maar als men inzake huwelijksmigratie initiatieven neemt, moet men misschien eens kijken of men niet op voorhand de taal, of noties ervan, kan leren, zodat men hier niet met een achterstand moet starten en men beter beschermd is.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik zal laten nagaan of we bij de beschrijving van de doelgroepen enige data kunnen verzamelen. Dat is misschien wel nuttig. Daar hebben we wel een aantal mogelijkheden voor via de bestaande diensten. Heel wat van die cijfers staan ook op de website van het agentschap en het departement. Die gegevens zijn publiek toegankelijk. Ik ben wel bereid na te gaan of we het fenomeen niet beter in kaart kunnen brengen aan de hand van de beschikbare data.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de stijgende vraag naar thuiszorg aan de kust
- 1042 (2010-2011)

Vraag om uitleg van mevrouw Griet Coppé tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de extra vraag naar gezins- en thuiszorg in de kustgemeenten
- 1065 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Godderis heeft het woord.

Mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck: Minister, uit nieuwe bevolkingscijfers blijkt dat de Vlaamse kustgemeenten de oudste bevolking van het land hebben. Dat is geen opmerkelijk feit. Het is al langer geweten dat de kust te maken heeft met een alsmaar toenemende vergrijzing. Veel senioren opteren na hun actieve loopbaan voor een vast verblijf aan zee om in alle rust te genieten van een welverdiend pensioen. Die mensen hebben ook gelijk. Er is niets mooiers dan de Vlaamse kust.

Een van de gevolgen van de kustmigratie is dat ouderen die hulp nodig hebben, niet meer kunnen rekenen op de kennissenkring van voorheen. Familie en vrienden die in het binnenland blijven wonen, kunnen niet langer een helpende hand reiken in het huishouden. Zo komen hulpbehoevende ouderen automatisch terecht bij de professionele dienstverlening. De thuiszorgdiensten aan de kust zien de toevloed aan hulpaanvragen stijgen en de wachtlijsten alsmaar langer worden. Ze trekken nu ook aan de alarmbel. Het ontbreekt hun aan financiële middelen en mankracht om de toenemende vraag het hoofd te kunnen bieden.

Niet alleen schrikt het vele harde werk in de thuiszorg velen af. De sector klaagt ook over een ondoorzichtige uitreiking van subsidies, waarbij onvoldoende rekening wordt gehouden met gemeentes die, ondanks een toevloed aan ouderen, geen aanspraak kunnen maken op extra middelen voor de thuiszorg. Het gevolg hiervan is dat de thuiszorg in kustgemeenten niet de kwaliteit kan garanderen die ze onder normale omstandigheden biedt. De grootste slachtoffers zijn natuurlijk de hulpbehoevende ouderen, die zonder andere externe hulp aan hun lot worden overgelaten.

De noodkreten uit de sector zullen niet beperkt blijven tot de kustgemeenten. Met de aankomende vergrijzingsgolf zullen binnenkort vele gemeenten en steden in Vlaanderen met deze problematiek in aanraking komen. Een adequate aanpak van het probleem aan de kust kan dan ook als voorbeeld gelden in de rest van Vlaanderen.

Minister, erkent u de bijkomende druk op de thuiszorgdiensten door de toenemende vergrijzing aan de kust? Welke middelen hebt u voorhanden in het welzijnsbeleid om de toenemende vraag naar zorg aan de kust te verlichten? Welke budgettaire impulsen kunt u geven om te voldoen aan de extra vraag naar thuiszorg? Is het niet opportuun om in het kader van Europees Jaar van de Vrijwilliger de focus te leggen op vrijwilligerswerk in de thuiszorg? Klopt het dat bij de uitreiking van subsidies in de thuiszorg onvoldoende rekening gehouden wordt met het aandeel ouderen ten opzichte van het inwonersaantal? Kan de aanpak van de vraag naar thuiszorg aan de kust geen proeftuin creëren voor de Vlaamse overheid alvorens de zorgaanpak binnen afzienbare tijd een uitdaging wordt in heel Vlaanderen? Neemt u initiatief om het werk in de thuiszorgsector aantrekkelijker te maken? Plant u hiervoor overleg met uw collega van Onderwijs?

De voorzitter: Mevrouw Coppé heeft het woord.

Mevrouw Griet Coppé: Minister, mijn vraag gaat over hetzelfde onderwerp, maar de benadering is wel wat verschillend.

Vlaanderen heeft te maken met een vergrijzingsgolf. In mijn schriftelijk ingediende vraag heb ik daarover wat cijfers opgenomen. Ik zal ze hier niet herhalen. Het aandeel 65-plussers zal nog verder groeien. In 2020 zal bijna 40 procent van de inwoners van Koksijde 65 jaar of ouder zijn. Dat is een stijging met 10 procentpunten ten opzichte van 2010. Voor de andere kustgemeenten komt men tot een gelijkaardig besluit. Deze ‘verzilvering’ heeft gevolgen, zeker voor de thuiszorg in deze regio. Thuiszorgdiensten aan de kust zijn overbevraagd.

Momenteel worden de programmacijfers berekend op basis van het aantal gedomicilieerde inwoners. Daarbij speelt een verschillende weging naargelang de leeftijd van de inwoners. Seizoensbejaarden of zomeroverwinteraars worden echter niet in rekening gebracht. Nochtans zakken er in de zomermaanden heel wat senioren af naar hun tweede verblijf aan de kust. Indien ze gedomicilieerd blijven op het adres in het binnenland, tellen ze niet mee in de toekenning van de programmaticijfers voor deze regio. Toch betekenen ze een extra vraag naar gezins- en aanvullende thuiszorg.

Minister, voorziet u in een aanpassing in de verdeling van de programmaticijfers voor gezins- en aanvullende thuiszorg, zodat er rekening gehouden wordt met de zorgbehoevende zomeroverwinteraars?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, het is een feit dat op dit moment de invulling van de programmatie gezinszorg in de kustgemeenten laag is. Het cijfer van 2009 geeft aan dat dat 66 procent is. Deze invulling ligt onder die van de provincie West-Vlaanderen, 90 procent, en die van Vlaanderen, 82 procent. Wegens de regionale verschillen binnen de provincie gebeurt sinds 2007 de verdeling van de extra uren gezinszorg over de erkende private diensten voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg dan ook niet meer op provinciaal niveau, maar op niveau van de regionale stad, zoals gedefinieerd in het Zorgregiodecreet van 23 mei 2003.

Sinds 2007 is er jaarlijks bijna 12 procent van de extra uren gezinszorg voor de private erkende diensten toegewezen aan de regionale steden Brugge en Oostende, waarbinnen de kustgemeenten vallen. Bij de verdeling van deze extra uren wordt er ook rekening gehouden met de aanwezigheid van woonzorgcentra. Daarnaast zijn er twee erkende openbare diensten voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg in de kustgemeenten actief, het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW) van Koksijde en het OCMW van Oostende.

Het OCMW van Koksijde heeft in de periode van 2007 tot en met 2010 geen enkele maal extra uren bijgevraagd. Het OCMW van Oostende heeft in die periode, behalve in 2009, altijd extra uren gezinszorg gevraagd en ook altijd extra uren toegewezen gekregen.

De andere thuiszorgvoorzieningen zijn goed vertegenwoordigd in de kustgemeenten. Zowel de programmatie van de regionale dienstencentra als van de diensten voor oppashulp is volledig ingevuld. Ook de invulling van de programmatie van de lokale dienstencentra, 52 procent, ligt hoger dan de provinciale invulling, 38 procent, of de invulling op het Vlaamse niveau, 32 procent.

Op de begroting van dit jaar staan er extra middelen voor de uitbreiding van het urencontingent gezinszorg. Zoals het ook al in de vorige jaren gebeurde, zal ik deze middelen over de erkende diensten voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg verdelen, rekening houdend met de regio's waar de vraag het grootst is.

Ook zijn er extra middelen beschikbaar: 50.000 euro voor de uitbreiding van de vrijwilligersoppas, 218.000 euro voor de aanvullende thuiszorg en 500.000 euro voor de lokale dienstencentra.

Wegens de vergrijzing zal het belang van vrijwilligers in de thuiszorg inderdaad zeker blijven toenemen. Vrijwilligerswerk blijft een belangrijke aanvulling op de mantelzorg en de professionele thuiszorg. Zoals ik reeds meldde, zijn er extra middelen beschikbaar om de uren vrijwilligersoppas uit te breiden. De overprestaties geleverd door de vrijwillige oppashulpen zullen gesubsidieerd worden om de dynamiek in de diensten voor oppashulp niet te stremmen. De nieuwe diensten voor gastopvang die werken met gastgezinnen, worden vanaf dit jaar gesubsidieerd.

Daarnaast zullen we onderzoeken op welke manier nieuwe impulsen kunnen worden gegeven aan deze zorgvorm, waarbij meer bepaald aandacht wordt gegeven aan een betere financiering van de professionele omkadering. In overleg met de federale overheid streven we naar een mogelijke verhoging van de plafondbedragen voor de onkostenvergoeding voor vrijwilligers.

Om na te gaan of de huidige programmatie een voldoende weerspiegeling is van de effectieve vraag naar zorg, werd de programmatie van de woonzorgvoorzieningen onderzocht door professor Jef Breda en professor Jozef Pacolet van het Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving (HIVA). De resultaten van dat onderzoek zullen worden gebruikt voor de opstart van het globaal project regionale zorgstrategie. Er zal tevens worden nagegaan of er voldoende draagvlak kan worden gevonden voor een meer kosteneffectieve maar toch patiënt- of cliëntgerichte zorgplanning op regionaal vlak.

Op dit moment is de kust niet de enige regio waar er een grote vraag naar zorg is die niet wordt gerealiseerd. We moeten ervoor blijven zorgen dat alle achtergestelde regio's betrokken worden. Ik heb aangegeven dat dat sinds 2007 ook het geval is via het niet meer hanteren van de provinciale niveaus om te verdelen.

In voorbereiding van de conferentie eerstelijnsgezondheidszorg en tijdens deze conferentie op 11 december 2010 werd uitgebreid aandacht besteed aan de tewerkstelling in de zorgsector, en dit onder de noemer 'zorg om talent'. Uit het eindrapport van deze werkgroep, ter voorbereiding van de conferentie, kwam naar voren dat de tewerkstelling in de zorgsector moet worden gepromoot en er zowel aandacht moet worden besteed aan de instroom – studien- en beroepskeuze –, als opleiding, doorstroom en uitstroom.

Het in mei 2010 gepubliceerde document 'Werk maken van werk in de zorgsector: Actieplan ter bevordering van de Werkgelegenheid in de Zorgsector' formuleert een aantal algemene en meer specifieke initiatieven om het te verwachten tekort adequaat op te vangen. Eind 2010 werd een ambassadeur voor de zorgberoepen aangeworven. Mevrouw Eleonora Holtzer zal

zich buigen over de problematiek van de tewerkstelling in de zorgsector, hierbij uitgaand van de bevindingen en voorgestelde initiatieven in het actieplan rond werk in de zorgsector.

Prioritair zal zij het tekort aan verzorgenden, zorgkundigen en verpleegkundigen aanpakken met een aantal gerichte acties. De focus zal in eerste instantie liggen op de instroom van deze beroepsgroepen. Vooreerst moet er aandacht gaan naar het aantrekken van voldoende jongeren naar de opleidingen binnen deze zorgberoepen. Hierbij mogen de niet-generatie-studenten en de zijinstromers niet uit het oog verloren worden.

Daarnaast dient er werk te worden gemaakt van de toeleiding van deze beroepsgroepen naar de sector toe. Om tot resultaten te komen, wordt er op dit moment intens overlegd met alle relevante actoren.

Wat de vraag naar de aanpassing van de verdeling van de programmatiecijfers betreft, willen we in eerste instantie een zicht krijgen op het probleem. De erkende diensten voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg moeten sinds 2009 elektronisch registreren in welke gemeente aan een gebruiker gezinszorg wordt geboden en in welke gemeente hij op dat moment gedomicilieerd is. Dat is het Vesta-programma. Binnenkort zal er hierover een beleidsrapport beschikbaar zijn, zodat we kunnen onderzoeken hoe groot het probleem is en of er nog regio's zijn die hiermee geconfronteerd worden. Dat is de problematiek van de zomeroverwinteraars in de kustregio. Omdat we dat nu toch al enige tijd kunnen registreren, krijgen we daar binnenkort een beleidsdocument over.

De voorzitter: Mevrouw Godderis heeft het woord.

Mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck: Minister, dank u voor uw antwoord. Een tijdje geleden stelde u op het congres GPS 2021 dat we nood hebben aan een masterplan ouderenzorg. De druk op de thuiszorg aan de kust geldt als indicatie, maar zoals ik zei – en u ook – zal er binnenkort in heel Vlaanderen veel druk zijn. Ik kijk dan ook hoopvol uit naar de oplossing die u naar voren zult brengen.

De voorzitter: Mevrouw Coppé heeft het woord.

Mevrouw Griet Coppé: Ik zou me willen aansluiten.

Uiteindelijk werd ik via de dienst voor gezinszorg zelf nog eens specifiek gecontacteerd om de aandacht te vragen voor de kuststreek en de verdeling van de programmatiecijfers voor aanvullende thuiszorg.

Minister, ik hoor in uw antwoord dat alles elektronisch zeer goed wordt opgevolgd via het programma Vesta. Anderzijds blijft het toch wel een bijkomend aandachtspunt ervoor te zorgen dat de uren die worden aangeboden ook effectief kunnen worden ingevuld. Ik denk dat het schoentje daar nog knelt en dat daar nog wat op moet worden gelet.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

**Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borgh tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het hervormen van de VIPA-subsidiëring
- 1045 (2010-2011)**

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Op 27 november 2010 verscheen in De Tijd een zeer interessant artikel over de subsidiëring van rusthuizen via het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA). Interessant en op zijn zachtst uitgedrukt merkwaardig, omdat in dat artikel openlijk vragen worden gesteld bij het nut en de efficiëntie van de VIPA-subsidies voor de infrastructuur in de residentiële ouderenzorg.

Dit was merkwaardig omdat die vragen komen van Zorgnet Vlaanderen, de grootste koepel van – christelijke – zorgvoorzieningen in Vlaanderen en trouwens ook groot beneficiant van de subsidies. Dat Zorgnet durft luidop pleiten om de miljoenen euro's uit de jaarlijkse VIPA-subsidiepot om te zetten in een rechtstreekse financiële bijdrage voor de bewoner die in een rusthuis verblijft.

In het artikel werd daarenboven vermeld dat u, minister, zelf ook aan het VIPA de opdracht zou hebben gegeven om na te gaan hoe de middelen efficiënter kunnen worden besteed. Het artikel verscheen op een moment dat ik zelf cijfers aan het verzamelen was over de bouwkosten van rusthuizen. Zo was ik in het bezit van uw antwoord op een schriftelijke vraag van mij over de bouwkosten van de laatste tien door VIPA-gesubsidieerde woonzorgcentra en had ik op eigen initiatief ook een aantal cijfers verzameld van een aantal private, commerciële initiatiefnemers die zonder VIPA-subsidies bouwen. In die cijfers zag ik toen al meteen de enorme verschillen in de gemiddelde bouwkosten per vierkante meter tussen voorzieningen die gebouwd worden met VIPA-subsidies en voorzieningen die gebouwd worden zonder. De laatste tien door VIPA-gesubsidieerde woonzorgcentra zijn gebouwd aan een gemiddelde kost van 1870 euro per vierkante meter. De gemiddelde bouwkost bleek bij de private initiatiefnemers rond de 1100 euro per vierkante meter te liggen. Een verschil dat dus oploopt tot 40 procent hogere bouwkosten per vierkante meter voor voorzieningen die met VIPA-subsidies werden opgetrokken.

In het artikel worden door Zorgnet Vlaanderen dan ook enkele pijnpunten aangehaald die ik in deze commissie al herhaaldelijk heb aangeduid. Zo wordt verwezen naar de zeer lange wachttijden vooraleer een dossier eindelijk een principiële akkoord krijgt en de bouw kan starten, maar ook de dure Europese aanbestedingen die noodzakelijk zijn voor het bouwen met VIPA blijken de kostprijzen de hoogte in te jagen.

Uit ervaring als OCMW-voorzitter weet ik ook dat architecten en aannemers niet op een cent meer of minder kijken wanneer ze weten dat de overheid voor een groot deel de kosten subsidieert. En dan zwijgen we nog over de dure studie bureaus die moeten worden ingeschakeld voor de opmaak van de zorgstrategische plannen.

Het leidt er allemaal toe dat op het einde van de rit de VIPA-subsidies compleet hun doel missen en dat bouwen zonder subsidies eigenlijk goedkoper is dan bouwen met subsidies. Straffer nog, uit het antwoord op mijn schriftelijke vraag blijkt dat initiatiefnemers die bouwen met VIPA-subsidies na de realisatie van het project aan de bewoners fors hogere dagprijzen vragen dan ervoor. Het gaat dikwijls over een stijging van 10 euro per dag, wat neerkomt op 300 euro per maand of 3.600 euro per jaar. De rusthuisbewoner betaalt dus ook het gelag.

Ik wil er in deze context trouwens nogmaals op wijzen dat uit cijfers van de FOD Economie al langer blijkt dat de gemiddelde dagprijzen in commerciële rusthuizen lager liggen dan in vzw-rusthuizen, hoewel die laatste bouwsubsidies krijgen en ook subsidies voor de animatie.

Meer dan dat ik in deze ontwikkelingen en vaststellingen een rechtvaardiging zie voor het pleidooi dat ik in deze commissie en in dit parlement al jarenlang heb gehouden namens Open VLD, beschouw ik dit vooral als een ernstig en belangrijk signaal dat aantoont dat de Vlaamse overheid en deze regering op een andere manier te werk zullen moeten gaan bij het financieren en realiseren van infrastructuur in de ouderenzorg. Het is een signaal dat het anders kan, een signaal ook voor de belastingbetaler die zijn belastingcenten optimaal besteed wil zien, en bovenal ook een signaal voor de zorgsector zelf, die nu ook vindt dat de tientallen miljoenen euro's veel beter kunnen worden besteed aan zorg, dan aan bakstenen, dure studie bureaus en jarenlange administratieve procedures.

Minister, erkent u de grote verschillen in de gemiddelde bouwkosten per vierkante meter voor initiatiefnemers in de ouderenzorg die met of zonder VIPA-subsidies bouwen? Kunt u de cijfers bevestigen en wat is uw reactie? Klopt het dat u als minister aan het VIPA de opdracht

hebt gegeven om na te gaan hoe de middelen efficiënter kunnen worden besteed? Gaat het over een langdurige studie of een onderzoek op korte termijn? Wanneer mogen we de resultaten hiervan verwachten? Hoe staat u tegenover het voorstel om de tientallen miljoenen euro's bouwsubsidies van het VIPA om te zetten in een rechtstreekse financiële tegemoetkoming voor ouderen die in een woonzorgcentrum verblijven?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, collega's, de stelling dat bouwen met het VIPA duurder zou zijn dan bouwen zonder het VIPA, is mij niet onbekend. Ik kan echter – op basis van de gegevens waarover ik beschik – die stelling bevestigen noch ontkennen. Een dergelijke stelling moet gebaseerd zijn op een voldoende ruime en representatieve steekproef. Bij het vergelijken van de bouwkost dienen we bovendien rekening te houden met de aard van de werken, namelijk nieuwbouw of verbouwing.

Ook is het belangrijk dat we een eenduidige invulling geven aan het begrip bouwkost. De bouwkost bij het VIPA behelst namelijk ook het los meubilair en de uitrusting. Een vergelijking van de bouwkost vergt overigens ook voldoende nuancering. De kostprijs voor de ruwbouw en technieken kan bij project X gevoelig hoger liggen dan bij project Y, maar we moeten er ons van bewust zijn dat minimale investeringen in technische installaties kunnen resulteren in een hogere uitbatingskost en minder goede resultaten op vlak van het energiepeil. Ook dergelijke elementen, die de initiële kostprijs verhogen maar resulteren in efficiëntere gebouwen, moeten een plaats krijgen in de vergelijking van de bouwkost.

Ik heb de administratie inderdaad de opdracht gegeven om een onderzoek te laten uitvoeren naar de effectiviteit van VIPA. Daartoe zal de administratie een opdracht uitschrijven opdat de studie op een wetenschappelijk onderbouwde manier tot resultaten zou komen. Begin volgend jaar moet ik over de resultaten ervan kunnen beschikken.

Het voorstel van Zorgnet Vlaanderen is een interessante denkpiste, maar we moeten er ons van bewust zijn dat het vervangen van investeringssubsidies door een rechtstreekse financiële tussenkomst per bewoner niet automatisch betekent dat de voorziening die wil bouwen, niet onderworpen zou zijn aan de wetgeving op de overheidsopdrachten. Zodra een voorziening voor meer dan 50 procent gefinancierd wordt door een of meerdere overheden of overheidsinstellingen, is ze onderworpen aan de wetgeving op de overheidsopdrachten. Het is in dit dossier belangrijk dat we de juiste stappen na elkaar zetten. De opdracht voor een onderzoek naar de effectiviteit van VIPA is gegeven. Ik wens de resultaten van dat onderzoek te kennen om op een onderbouwde manier tot een beleidskeuze te komen. Op basis van die resultaten kan het voorstel van Zorgnet zeker opnieuw besproken worden.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik had toch nog graag enkele verduidelijkingen.

Ik begrijp dat u zegt dat men appels met appels moet vergelijken. Ik heb dat ook trachten te doen, vandaar dat ik in mijn bevraging naar de private initiatiefnemers dezelfde manier van prijsopvraging heb gehanteerd. Ik heb dezelfde opsplitsing gevraagd als u hebt gedaan. Ik kan de vergelijking dus perfect maken.

Uiteraard kan ik de materialen niet vergelijken. Ik neem aan dat de rusthuizen die bouwen met VIPA-subsidies, ook niet allemaal dezelfde materialen gebruiken.

U hebt gezegd dat u een opdracht hebt gegeven aan uw administratie. Ik ben daar zeer blij mee. Is dat al gebeurd? U verwacht begin volgende jaar de resultaten, dan neem ik aan dat ze al is uitgeschreven en misschien al is toegewezen.

U zei dat men niet zonder de procedure van overheidsopdrachten kan werken. Ik meen dat dat toch maar enkel geldt voor de openbare besturen en niet voor vzw's. Bouwen met overheidsopdrachten geldt toch enkel en alleen voor voorzieningen die subsidies krijgen van

VIPA? Als men zou afstappen van dat systeem, zijn het dan enkel nog de openbare besturen die die piste moeten bewandelen?

Minister Jo Vandeurzen: Uw laatste vraag is een vraag naar de toepassing van de Europese regelgeving. Er zijn voldoende stellingen die zeggen dat eenieder die met tussenkomsten van de ziekteverzekering werkt, moet worden beschouwd als overheid. Als je over de criteria gaat, moet je hoe dan ook de wet op de overheidsopdrachten volgen, privaat of openbaar. Ik weet wel dat er nog wat discussie over is, maar ik nodig u uit om er de rechtsleer eens op na te slaan. U zult zien dat het niet zo simpel is om te zeggen dat het alleen een openbaar bestuur of diegene die met een subsidie bouwt die met de aanbestedingsregels wordt geconfronteerd. Dat is geen juiste stelling.

Dat is net wat we moeten onderzoeken. Als de meerkost het gevolg zou zijn van een bepaald gebruik van de aanbestedingsprocedures, dan moet er worden nagegaan hoe we organisaties bijvoorbeeld kunnen ondersteunen. Het zou absurd zijn dat je regels toepast om de concurrentie te laten spelen, maar dat die tot gevolg zouden hebben dat het duurder wordt. Zoiets moet onderzocht en geobjectiveerd worden.

Ik denk niet dat de studie al is toegewezen. Er moet eerst een lastenboek worden geschreven vooraleer we ze kunnen toewijzen. De inschatting en de evaluatie van Zorgnet Vlaanderen, maar ook uw elementen, geven aanleiding tot het stellen van de vraag. Er is niemand die gebaat is bij een subsidiëring door VIPA als we er van overtuigd zijn dat het tot een hogere prijs leidt. Eerlijk gezegd, lijkt me dat niet logisch.

Als wetenschappelijk een en ander kan worden onderbouwd, dan moeten we daar conclusies uit trekken. Dat is de basis van het debat. Maar het is niet zo simpel om te zeggen: geen VIPA, dus geen aanbestedingsregels, tenzij u een openbaar bestuur bent.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Ik heb begrepen dat dat nog moet worden uitgeklaard.

Minister Jo Vandeurzen: Er bestaan een aantal juridische teksten over. Ook Zorgnet beschikt over documentatie daarover, maar het is niet zo zwart-wit als men zou kunnen denken, namelijk geen VIPA, geen aanbestedingsregels.

Mevrouw Vera Van der Borgh: In het verleden is al herhaaldelijk gesproken over de zorgstrategische plannen. Iedereen weet dat die meestal worden uitbesteed aan studiebureaus en dat dat een immens bedrag omvat. We weten allemaal, en we moeten niet beschaamd zijn om dat te zeggen, dat de zorgstrategische plannen weinig bijbrengen. Het al dan niet toekennen van bedden gebeurt op basis van een programmatie en niet op basis van het al dan niet indienen van een zorgstrategisch plan. Minister, hoe staat u daartegenover? Bent u bereid om mee te nemen in het debat om daarvan af te stappen? Het is immers een zeer lange lijdensweg. Het is de eerste stap die ervoor zorgt dat we soms twee of drie jaar bezig zijn vooraleer we een dossier echt kunnen opstarten. Het nut van die lange lijdensweg valt in twijfel te trekken.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Het is niet zo dat je de abnormaal lange duur van de procedure alleen moet toewijzen aan de zorgstrategische planning. Er spelen nog andere zaken een rol, zoals de ruimtelijke ordening. Wel zoeken we naar methoden om de zorgstrategische planning op een efficiëntere en klantvriendelijke manier te organiseren. Ik heb bij een vorige vraag verwezen naar de discussie over de programmatie. We moeten ook het debat voeren over of we naar een regionale zorgstrategie kunnen gaan en of we daarin de opdracht van een eigen strategisch plan voor iedereen, niet kunnen vereenvoudigen. Kunnen we de zorgstrategische planning niet koppelen aan de vergunning in plaats van aan het bouwdoossier om niet twee of drie keer het debat te moeten voeren? Dat zijn een aantal pistes die we onderzoeken omdat het duidelijk is dat we nog efficiëntiewinst kunnen boeken.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over auditieve ondertiteling voor blinden

- 1056 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Minister, de VRT is gestart met proefuitzendingen om tv-kijkers met een visuele beperking gesproken ondertitels aan te bieden. Dat is op zich perfect te verdedigen, want in Vlaanderen leven ongeveer 200.000 mensen met een visuele beperking. Hoewel sommige tv-programma's nog het best als misdaden tegen de menselijkheid worden beschreven, het tv-kijken op zich wordt in onze huidige technologische maatschappij als een mensenrecht beschouwd. Het toegankelijk maken van televisie voor blinden en slechtzienden is dus te verdedigen. Dat is ook opgenomen in de beheersovereenkomst 2007-2011 met de VRT. Het past ook in een ruimer kader, met name de implementatie van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap waar verschillende beleidsdomeinen, breder dan enkel het uwe, zich moeten inpassen.

Er is wel een probleem met dat initiatief. Om de ondertitels hoorbaar te maken, moet de gebruiker wel beschikken over een aparte settopbox om de extra signalen die nodig zijn voor de auditieve ondertiteling, om te zetten. Deze decoder is relatief duur en is nog niet opgenomen in de referentielijst van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH). Wanneer blinden of slechtzienden een aanvraag willen indienen voor de terugbetaling van dergelijke decoder, dan moeten zij dit doen bij de Bijzondere Bijstandsc commissie (BBC). Bovendien moet een maandelijkse bijdrage van 5 euro betaald worden aan een Nederlandse firma als abonnementsgeld op deze 'extra' dienst. Voor slechthorenden en doven wordt sinds jaar en dag de normale ondertiteling aangeboden. Ik ontving recent een aantal reacties van blinden en slechtzienden die dit als bijzonder discriminerend ervaren.

Minister, hoe staat u tegenover het project van auditieve ondertiteling voor blinden? Bevestigt u de kostprijs van de decoder? Overweegt u de settopbox op te nemen in de referentielijst van het VAPH? Welke initiatieven denkt u te kunnen nemen om deze discriminatie ten opzichte van blinden en slechtzienden weg te werken? Acht u bijkomende initiatieven nodig?

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Voorzitter, minister, collega's, ik wil me graag aansluiten bij de vraag van de heer Van Malderen. Ik wil niets afdoen aan de nood van blinden en slechtziende personen aan auditieve ondertiteling, maar het is ook belangrijk om dat te plaatsen in een juist kader.

Blinde en slechtziende mensen krijgen nog altijd meer toegang tot televisie dan dove mensen. Auditieve ondertiteling slaat meer op programma's waar de spreektaal een vreemde taal is. Voor ons allemaal wordt het dan ondertiteld. Een Amerikaanse film wordt voor iedereen ondertiteld en niet alleen voor doven en slechthorenden. Daar wil ik toch een verschil tussen maken. Als programma's via teletekst worden ondertiteld, is dat specifiek bedoeld voor doven en slechthorenden, maar ook andere mensen hebben daar baat bij, bijvoorbeeld mensen die slecht beginnen te horen wegens hun leeftijd of mensen uit anderstalige milieus.

Ik wil er graag op wijzen dat ik samen met de heer Caron tijdens de vorige legislatuur voor een aanpassing van het Mediadecreet heb gezorgd. Daarbij werd de verplichting opgenomen betreffende de gewone ondertiteling via teletekst, gebarentaaltolken en ook auditieve

ondertiteling. Ik wacht nog steeds op een inspanning van minister Lieten om dat uit te voeren. Ik zal te gepasten tijde minister Lieten ondervragen over de toepassing van dat decreet.

Ik denk dat minister Lieten beter geplaatst is om deze vragen te beantwoorden. Zoals de minister al eerder terecht heeft gezegd, moet ieder minister in zijn eigen domein zijn bevoegdheid opnemen. Dit is het voorbeeld bij uitstek dat het de bevoegdheid is van minister Lieten. Je kunt niet alle problemen op het domein van welzijn afschuiven.

Er bestaat ook 'Digital television for all'. Het is een richtlijn die wijst op de verplichting van de verschillende initiatiefnemers om de media meer toegankelijk te maken voor verschillende doelgroepen. Ik denk dat het VAPH eventueel een initiatief kan nemen om dat mee te ondersteunen in afwachting van een definitieve oplossing. Want het probleem blijft nog altijd dat er geen standaard is. VRT, vtm en andere kanalen gebruiken verschillende standaarden. Het probleem is eenvoudig te beantwoorden.

Ik sta volledig achter de vraag van de collega en ben benieuwd naar het antwoord van de minister.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Het is een positieve ontwikkeling dat met de komst van gesproken ondertiteling in Vlaanderen een doorbraak wordt gerealiseerd op het vlak van toegankelijkheid van televisiekijken voor personen met een visuele beperking. Momenteel zijn er twee mogelijkheden om gesproken ondertitels aan te bieden. Een eerste mogelijkheid is de ORIONWebbox. Dat apparaat heeft een internetverbinding nodig om te functioneren. De prijs bedraagt 447 euro voor de uitvoering met kabelverbinding en 536 euro voor het model met draadloze internetverbinding. Hierbij komt een maandelijks abonnementsgeld van 5,95 euro om gebruik te kunnen maken van een basispakket, waaronder de gesproken ondertiteling voor VTM, 2BE, VRT en Canvas/Ketnet.

Er bestaat ook een alternatief product, de KomFox Performer. De kostprijs bedraagt 398 euro voor de KomFox Performer en 25 euro voor de splitkabel voor digitale tv. Er is geen abonnementsgeld en een internetverbinding is niet nodig voor de gesproken ondertiteling. Indien de installatie aan huis gewenst is, wordt 60 euro extra aangerekend.

Het programma-aanbod met gesproken ondertiteling van de vier Vlaamse zenders groeit nog. Dat betekent dat er nu nog programma's zijn die geen gesproken ondertiteling hebben. Het zijn echter de televisiezenders die in de ondertiteling moeten voorzien. Aan het VAPH zal gevraagd worden om de opname van de settopbox te laten onderzoeken en ook het advies te vragen van de deskundigen in de permanente werkgroep hulpmiddelen en universal design.

Momenteel kunnen de aanvragen voor terugbetaling van de decoder voorgelegd worden aan de Bijzondere Bijstandsc commissie (BBC) en is er de bereidheid om te onderzoeken wat er kan gebeuren via de normale adviesprocedures. Vooraleer het hulpmiddel op te nemen in de refertelijst zullen eerst de resultaten van het onderzoek afgewacht worden.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Minister, ik kan leven met uw antwoord. Binnen afzienbare tijd zal ik nog eens een vraag stellen over het resultaat van dat onderzoek. Ik denk dat de gevolgde procedure de correcte is, waarbij men eerst kijkt vooraleer men iets opneemt. Ik noteer alvast de bereidheid en het initiatief om dat ook aan het VAPH voor te leggen.

Mevrouw Stevens, ik denk inderdaad dat er vooral een probleem is in relatie met buitenlandse, niet-Nederlandstalige programma's. Die maken geen klein deel uit van het aanbod. Bovendien zijn er andere evoluties, ook technologische, waarbij men veel meer een beschrijving zal geven over wat getoond wordt. Dat is toch ook wel een ondersteuning voor blinden en slechtzienden.

Uit het antwoord van de minister blijkt dat hij zelf vindt dat hij bevoegd is en dat het tot nader order niet minister Lieten is die verantwoordelijk is voor de refertelijst van het VAPH.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■